

NA VRTILJAKU VINSKIH NAGRAD

BESEDILO TONI GOMIŠČEK

Stari vinarski mački pravijo, da je najboljšo vino – prodano vino. Pravzaprav prodano in plačano, cinično dodajo mnogi. Pa vendar ni kleti, ki bi imela stene okrašene z dobavnicami, fakturami, bančnimi izpiski. Krasijo pa jih plakete z vinskih ocenjevanj. Katera so v resnici kaj vredna, kajti zdi se, da jih je kot listja in trave?

Največ vrednosti imajo pogosto najstarejše plakete v kleti – dokazujejo tradicijo – in najbolj prestižne, še zlasti tujerodne. Sto let stara pohvala za sodelovanje je za posameznika lahko več vredna kot bron izpred tridesetih let, prva zlata medalja je več vredna od zadnje.

Prav tako niso vse zlate in velike zlate medalje ali celo šampionski naslovi enako pomembni. Marsikdo bo priznanje revije Decanter postavil pred ljubljansko, sicer pridobljeno pod strožimi kriteriji mednarodne organizacije za trto in vino (OIV) in z daljšo tradicijo, za druge ima DWWA (Decanter Wine World Award) težo radgonskega, za katero velja, da ga je sorazmerno lahko dobiti. In dodal, da je Decanter z regionalizacijo dobitnikov trofej poskrbel bolj za možnost trženja samega ocenjevanja kot za dejansko mednarodno odmevnost svojih priznanj.

Komisija zaseda!

Nekaj osnov o (običajnem) poteku in izrazoslovlju vinskih ocenjevanj. Organizator ima proste roke, da izbere vinske poznavalce, ki jim bo zaupal ocenjevanje. Sprva so bili to predvsem izšolani enologi, z njihovimi poklicno »deformiranimi« mnenji se javnost ni vedno strinjala. Po vedano drugače: nagrajevali so tehnično

brezhibna vina, takšna, kot bi jih sami znali pridelati – to pa niso nujno tista, ki navdušujejo potrošniško elito. Ta išče vedno nekaj več, ne moti je materino znamenje, celo brazgotina na obrazu ji je lahko zanimiva. Prav zato so se samooorganizirale pri OIV nepriznane komisije ljubiteljev vina, ki so postavljale v ospredje čustveno plat organoleptičnega vinskega doživljanja. Zdaj zvečine prevladujejo mešane komisije, v katerih so še vedno močno zastopani enologi, njim ob bok pa so z enako težo glasu postavljeni poklicni in ljubiteljski someljeji, pa masters of wine, uredniki in novinarji vinskih revij, blogerji ... Od njih se pričakuje vsaj to, da imajo sposobnost zaznavanja različnosti v vinih in sposobnost to prenesti v oceno ter da niso obremenjeni z vini nekega določenega stila ali vinorodne dežele. Za posamezno skupino ocenjevalcev se je uveljavil izraz panel, vina pa so predstavljena v kolikor toliko sorodnih združbah – flights.

Degustacija poteka na slepo, iz steklenic z zakrito etiketo, brez posredovanja nepotrebnih podatkov, ki bi lahko vplivali na posameznikovo naklonjenost. Vodja panela ima na voljo nekaj podatkov več, ki jih lahko posreduje svojim članom, če misli, da je to potrebno. Marsikdaj se vodja celotnega ocenjevanja odloči za

»multi« vzorec, ob katerem naj bi skupno uskladili kriterije, poznejši pogovori med člani panelov med ocenjevanjem pa niso več dovoljeni, le redkokdaj in kje pa tudi onemogočeni z degustacijskimi boksi.

Toda vedno se najdejo izjeme: obstajajo tudi mednarodna ocenjevanja, na katerih člani panela stojijo (!) okrog mize, vidijo steklenico in se sproščeno pogovarjajo o vinu in oceni, ki si jo zasluži.

Ocenjevanje sloni na točkah, zvečine pa se upoštevata dvajset- ali stotočkovni sistem. Glede na število prejetih točk se delijo priznanja, nagrade, medalje, pričemer je OIV svoje kriterije tako zaostрил, da je postavil zgornjo mejo števila vin, ki lahko na posameznem ocenjevanju prejmejo medaljo. Kljub temu je verjetno vsakomur jasno, da zlata medalja ne pomeni zmagovalca, ampak vino, ki je glede na postavljene kriterije prejelo določeno število točk. Ponekod izmed zlatih izberejo še prejemnike velike zlate medalje in celo šampione, vendar s tem le delno zakamuflirajo ruleto, ki vsej dobri volji in strokovnosti navkljub vpliva na celoten potek ocenjevanja. Ugotovljeno je bilo namreč, da ima le kakih deset odstotkov ocenjevalcev dovolj izostren okus, spomin in vrednostno lestvico, da istemu vinu prisodi vedno (skoraj) enako število točk, na drugi strani pa je

“ Spletni vplivnež je ameriški Wine Spectator, na drugem mestu je Jancis Robinson, tretja je revija Decanter.

deset odstotkov popolnoma razglašeni in bodo isto vino, čeprav predstavljeno v sklopu enega flighta, ocenili enkrat za izjemno dobro, drugič za povprečno, vsi drugi s(m)o nekje vmes.

Pa še nekaj je treba vedeti: komisije so običajno zadržane do prvega vzorca, vse poznejše pa ocenjujejo z mislijo na prejšnjega. Vešči strici iz ozadja ocenjevanj znajo to spretno izkoristiti in žrtvovati nekaj »figur« ter komisijo napeljati do tega, da prepozna izjemno kvaliteto vina, ki je pod njihovim okriljem. Če vzamemo to v zakup, nam postane jasno, da je včasih spregledano vino, ki bi si zaslužilo zlato ali veliko zlato medaljo, res pa je, da se zelo težko pripeti, da bi bilo na poštno izpeljanem ocenjevanju nagrajeno vino, ki tega ne bilo vredno.

Urednikov izbor

Čeprav se člani komisij podpišejo pod vsak ocenjevalni listič, ostane njihova ocena brezimna. Prestiž nagrade je vezan na institucijo ocenjevanja kot tako: Challenge International du Vin (Bordeaux), Monde selection (Bruselj), International Wine Challenge (London), Vintaly (Verona), VINO Ljubljana, Mondus Vini (Neustadt), Baco – Bacchus (Madrid) so nekateri izmed naslovov, na katerih se vinarji lahko potegujejo za prestižne lovorike.

Poleg splošnih obstajajo še sortna ocenjevanja (chardonnay, sauvignon, merlot, gamay ...) ter kako drugače zasnovani izbori (vina iz alpskih dežel, ženska vina, oranžna vina ...). Vinska ocenjevanja so velik posel. Nekatera ostajajo v rokah

sejmov, druga prehajajo v roke medijskih multinacionalk, kot je Time Warner. Toda vsakoletna ocenjevanja ne zadoštujejo več potrebam družbe, kjer je včerajšnja novica že na poti do smetišča zgodovine. Danes, ko mediji in njihovi gurui učinkoviteje in hitreje krojijo javno mnenje kot letne prireditve, postaja vse bolj pomembna pozornost, ki jo nekemu vinu, pravzaprav kar neki vinorodni deželi, namenjajo specializirane vinske revije in njihovi ocenjevalci, zlasti tisti, ki nastopajo z imenom in priimkom.

Že kar anekdotičen je postal nepričakovan preboj kalifornijskih vin, ki ga je leta 1976 »zakrivil« Steven Spurrier, k takšnim živim vinskim legendam pa danes sodijo še James Suckling, Robert Parker, Hugh Johnson in seveda prva dama med vinskimi poznavalci, ocenjevalci, kritiki in publicisti Jancis Robinson.

In kakor obstajajo lestvice naj vin in naj vinarjev, tako obstajajo tudi lestvice najbolj vplivnih revij in ljudi. Merjeno po odzivih spletnega občestva na njegove zapise je na prvem mestu ameriški Wine Spectator, že takoj na drugem pa lady Robinson, tretja je revija Decanter, četrta sta MW Tim Atkin in Jamie Goode, že takoj za njima pa provokativni The Wine Wankers (vinski drkači). Kaj hočemo,

Takole pa je videti ocenjevanje: letošnje, 59., na Ljubljanskem gradu.

tudi vinske razprave si je v obdobju globalizacije prilastil anglosaksonski svet, kar po svoje niti ne preseneča, saj so prav Američani in Angleži največji svetovni kupci vina, zato si lahko tudi v vinskem poslu zapojemo refren iz filma New York, New York: If you can make it there, you can make it anywhere.

Vinski kreatorji sveta

Kako torej uspeti tam zunaj, kako se prebiti med prepoznavne »wine-makerje«? Odgovor smo poiskali pri Alešu Kristančiču - Movii, ki ga je izbor dvajsetih najbolj uveljavljenih vinskih mnenjskih voditeljev (oprosti mi, materni jezik, za namerno uporabo angleščine), uvrstil med ducat »wine creators of the world«, svetovnih vinskih ustvarjalcev.

Vzpon Aleša Kristančiča v svetovni vinski vrh se je začel v devetdesetih letih, najprej doma, s prvim šampionskim naslovom za rdeča vina na ljubljanskem vinskem sejmu, nadaljeval z vključitvijo v svetovni vinski vodnik, tretjim mestom na mednarodnem turnirju chardonnayjev, dolgimi reportažami v vodilnih svetovnih vinskih revijah, razglasitvami najboljšega vina leta po izboru uveljavljenih vinskih kritikov, uvrstitvami v stotnijo najboljših na svetu in okronal z nedavnim izborom v elito vinskih vplivnežev. Kako je vse to doživljal on?

»Pobudnica izbora je bila Jancis Robinson, ki je za izbor najvplivnejših vinarjev združila dvajseterico najvplivnejših vinskih kritikov, ki običajno sploh ne sodelujejo med seboj. Tu so bili Ameri-

čani, Angleži, Francozi, Nemci, Novoze-landci, Avstralci, tudi Rusinja ... Večine med njimi osebno nisem poznal, le redki so bili pri meni in o meni tudi pisali, še največ Jancis. Spurrier me je uvrstil med vzhajajoče zvezde, Wine Spectator mi je namenil pet strani pozornosti, toda vse to bi zbledelo, če ne bi stalno negoval svoje podobe. Pri tem me je vedno vodila misel, ki nam jo je položil na srce ustanovitelj gibanja Slow Food Carlo Petrini: ne gledujte se po tujcih, ostanite zvesti sami sebi. Zato mi nikoli niso bila cilj vina, ki bi bila podobna najboljšim vinom sveta, ampak sem iskal svojo pot, pot, ki odraža Brda in mene samega. Tako sta se rodila Puro in Lunar. To so bila vina, ki jih svet še ni poznal, ki so spravila v za-

drego someljeje, vajene vinskih klišejev. Toda opazil sem, da je svet tega lačen: potem ko sem pritegnil vinski zgornji razred, ko so začeli po spletu krožiti posnetki odpiranja mojih steklenic, je vse postalo lažje. Lahko bi rekel, da mi je uspel neobičajen marketing: najprej sem navdušil vinske ljubitelje, nato so morali začeti upoštevati vinski opinion makerji, ki sicer morajo v ospredje postavljati kleti, od katerih živi njihova revija ali blog. Roko na srce: ne prihajamo iz države, ki bi bila sama po sebi zanimiva za svetovni vinski trg. Ko omenijo novega pridelovalca iz javnosti slabo poznane države, kot je Slovenija, gre to mimo kot zvezdni utrinek, medtem ko se vsi zganejo, ko odkrijejo še eno zanimivo klet iz Burgundije, Bordeauxa, Piemonta ... Malokdo se zaveda, koliko je treba vlagati v prepoznavnost, če ne prihajaš iz teh dežel. Ena dobra ocena pomeni malo, pripravljeni moramo biti tudi na ponižanja, na polena pod noge, toda nekaj polagam na srce vsem: potrebna je vztrajnost, potrebna je ljubezen do tega, kar počneš, ker le tako lahko prepričaš nekoga, da bo svojo vinsko karto razširil tudi s tvojim vinom.«

Vsa priznanja imajo neko težo, večjo ali manjšo jim jo pripisujemo sami. Pomenijo mnogo za samozavest ali tudi nič, če jih nismo sposobni spraviti v promet. Vinskih fanatikov, ki bi kupovali vina z medaljo, pa ni veliko, več je tistih, ki iščejo vino z značajem.

